28/02/2019

Η ιστορική Μονή του Σωτήρος Χριστού στο Κουμπέ Ρεθύμνου

/ Ιερές Μονές

Η γυναικεία *Μονή του Σωτήρος Χριστού* είναι κτισμένη στον λόφο του *Τιμίου Σταυρού*, στο προάστιο του *Κουμπέ* Ρεθύμνου. Η μονή πιθανόν ιδρύθηκε αρχικά κατά την Ενετοκρατία, όπως κι όλα τα υπόλοιπα μοναστήρια και ναοί της περιοχής, αλλά δεν υπάρχουν στοιχεία. Πιστεύεται ότι η μονή κτίστηκε στη θέση της *μονής της Παναγίας των Ερημητιανών*, όπως φαίνεται σε αναγεννησιακό πίνακα του 17ου αιώνα, ή στη θέση ναού του *Αγίου Ιωάννη Ερημίτη*. Ωστόσο με την κατάληψη του Ρεθύμνου από τους Τούρκους το συγκρότημα καταστράφηκε ολοσχερώς.

Α΄ περίοδος δράσης – Ενετοκρατία (περίπου 1550- 1646)

Στην Ι. Μονή Μεταμορφώσεως τού Σωτήρος Χριστού, Κουμπέ, Ρεθύμνου- από της ιδρύσεώς της (περί το 1550), στα χρόνια τής Ενετοκρατίας- υπήρχε, παράλληλα με αυτήν τού Σωτήρα Χριστού, και η λατρεία τού αγίου Ιωάννου τού Ερημίτου, του Γουβερνέτου Χανίων. Αυτό βεβαιώνεται τόσο από τα διάφορα σχεδιογραφήματα τής Ενετοκρατίας, όσο και από την ύπαρξη, την ίδια εποχή, στην περιοχή τής Μονής, της παράκτιας Σκοπιάς τού Αγίου Ιωάννου τού Ερημίτου (SanGiovanni Eremita), που το όνομά της έλαβε, ασφαλώς- όπως και το όμορο σε αυτήν ακρωτήριο San Zuann ή Punta di S. Giovanni (όπου βρίσκεται σήμερα το στρατόπεδο)- από την εν λόγω Ι. Μονή, που, επί Ενετοκρατίας, ήταν ευρύτερα γνωστή ως μονή Αγίου Ιωάννου (του Ερημίτου). Έτσι, η Ι. Μονή τού Σωτήρος, Κουμπέ, υπήρξεν, ανέκαθεν, αμιγώς ορθόδοξη Μονή και, σε καμιά περίπτωση, δεν είχε σχέση με τη ρ/καθολική λατρεία τής Παναγίας των Ερημιτανών μοναχών, όπως υπέθεσαν ορισμένοι ερευνητές.

Στα χρόνια τής Ενετοκρατίας η Ι. Μονή ήταν ανδρική και στην απογραφή τού 1637 δηλώνεται από τον ηγούμενο, προφανώς, και λειτουργό της, ιερομόναχο Φιλόθεο Φωκά, ενώ- όπως και τα περισσότερα, τον καιρό εκείνο, μοναστήρια- ήταν ιδιωτική και βρισκόταν κάτω από το ιδιοκτησιακό καθεστώς των υιών τού ποτέ (= μακαρίτη) Κωνσταντίνου Βεβέλη. Στους υιούς τού Κωνσταντίνου Βεβέλη είχε περιέλθει από δωρεά τού Γεωργιλά Κλαροτζάνε στον ποτέ Λουκά Βεβέλη, πατέρα τού ως άνω Κωνσταντίνου Βεβέλη.

Ο βίος, δυστυχώς, της μονής στα χρόνια τής Ενετοκρατίας θα υπήρξε αρκετά σύντομος. από τα μέσα, δηλαδή, του 16ου αιώνα που ιδρύθηκε, μέχρι τα μέσα τού 17ου αιώνα, οπότε επήλθε βίαια το τέλος, λόγω της μοιραίας κατάκτησης τού Ρεθύμνου από τους Τούρκους (1646).

Β΄ περίοδος δράσης (1936-σήμερα)

Νεότερος ιδρυτής τής Ι. Μονής τού Σωτήρος υπήρξε, το έτος 1936, ο Γέροντας Νέστωρ Βασσάλος (1876- 1957), από τους Δαφνέδες Μυλοποτάμου. Είναι τα έτη, κυρίως, από το 1915 μέχρι το 1957 που σημαδεύτηκαν από την παρουσία του, που, κατά κοινή ομολογία και μαρτυρία, αποτέλεσαν καθοριστικό παράγοντα και ορόσημο πνευματικότητας για την πόλη τού Ρεθύμνου. Ο όλος βίος του, η αγία πολιτεία του, η φιλανθρωπία του, η αγάπη του προς τον άνθρωπο και η σημαντική προσφορά του στον πολιτισμό αυτού του τόπου, με την πολύχρονη διδασκαλία τής ζωγραφικής τέχνης και αγιογραφίας στους νέους- σε μιαν εποχή ιδιαίτερα μίζερη και εξαθλιωμένη- τον έκαναν να αγαπηθεί ιδιαίτερα από τους Ρεθεμνιώτες, που προσέτρεχαν όλοι τους αθρόοι, νέοι και γέροι, στο μοναστήρι του, την κυψέλη αυτήν τής χάριτος, για να εξομολογηθούν ή για να ακούσουν λόγον αγάπης και παρηγορίας. Όλα αυτά και, περαιτέρω, η κατά τρόπον θαυμαστό- κατόπιν οράματος το οποίον είδε στο κελί τού Αγίου Δημητρίου, της Ι. Μονής Διονυσίου, Αγίου Όρους, όπου ασκούνταν τον καιρό εκείνο (1935)- ανεύρεση και επαναλειτουργία από τον ίδιο μιας παντελώς, μέχρι τότε, άγνωστης ορθόδοξης μονής τής Ενετοκρατίας, που, στη συνέχεια, αγαπήθηκε ιδιαίτερα και συνεχίζει

μέχρι σήμερα να αγαπάται και να προσφέρει πολλαπλώς στο πνευματικό στερέωμα τού Ρεθύμνου, θα μπορούσαν, ασφαλώς, να αναδείξουν τον Γέροντα Νέστορα Βασσάλο σε πολιτιστικό παράγοντα τού τόπου και να τον προβάλλουν ως λαμπρό παράδειγμα προς μίμησιν από τους μεταγενεστέρους.

Στήν Ι. Μονή τού Σωτήρος υπάρχουν σήμερα δύο ναοί. το καθολικό (δίκλιτος), αφιερωμένο στο γεγονός τής θείας τού Κυρίου Μεταμορφώσεως (6 Αυγούστου) και στον Ιωάννη τον Πρόδρομο (Αποτομή τής τιμίας αυτού Κάρας- 29 Αυγούστου) και το ναΰδριο των αγίων Αναργύρων, Κοσμά και Δαμιανού, των εξ Ασίας (1η Νοεμβρίου), ενώ σε μικρή απόσταση από το Ρέθυμνο, στην περιοχή Καβούσι τού χωριού Κάστελλος, υπάρχει και ιδιόκτητο παρεκκλήσιο (μετόχι) τιμώμενο επ’ ονόματι τού αγίου Μεγαλομάρτυρος Εφραίμ (5 Μαΐου).

Οι μοναχές ασχολούνται, κυρίως, με την τέχνη τής βυζαντινής αγιογραφίας και της καλλιτεχνικής βιβλιοδεσίας. Εξαιρετικά δείγματα τής δουλειάς τους είναι οι τοιχογραφίες τού Καθολικού. Το Εκκλησιαστικό Μουσείο τής Μονής, το οποίο εγκαινιάστηκε την 3η Σεπτεμβρίου 2012 από την Αυτού Θειοτάτη Παναγιότητα τον Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ Α΄, περιλαμβάνει τη βιβλιοθήκη τού μακαριστού μητροπολίτη Τίτου Συλλιγαρδάκη (1970-1987), καθώς και πολλά ενθυμήματά του.

(Από το βιβλίο τού Κωστή Ηλ. Παπαδάκη, Ιερά Μονή Μεταμορφώσεως τού Σωτήρος Χριστού Κουμπέ Ρεθύμνου και ο νεότερος ιδρυτής της Νέστωρ Ι. Βασσάλος ο Διονυσιάτης, Ρέθυμνο 2011).